

کاری کاتور

ترجمه محترم عبدالرسول خان معلم

رسمی که بمقصد مزاج، لطیفه، استهزا و تمسخر ساخته و بعضاً هم نوشته که در تحریر آن یکی ازین چیزها در نظر گرفته شده باشد کاری کاتور گفته می شود. کاری از کلمه (جاری جانوره) و (کاری کاتور) ایتالیایی که معنی آن هجوم کردن و بار نمودن است و از فعل (جاری جاره) و (کاری گاره) مشتق می باشد گرفته شده است.

کاری کاتور از زمانه های خیلی قدیم باین سو در تاریخ ملل عرض وجود نمود. تمایل فطری که در انسان ها به نسبت مزاج دیده می شود در دوره های خیلی قدیم و ابتدائی حیات بشر با استعداد بکه در رسم داشته اند توان آشکار گردیده است مگر تکامل آن اصلاً از مدنیته های قدیم شروع می شود.

مصریان قدیم در دوره مدنیته چو در بسیاری کاتوری کاتور نیز دست رس داشتند. چنانچه در میان اثرهای صنعتی آنها که تا امروز موقع استفاده می باشد به بعضی کاری کاتورها برخورد می شود. اما این کاری کاتورها نکته های ظریف و قیمت داری را افاده نمیکنند؛ بلکه عبارت از شکل ها و صورت های عادی و گستاخانه اند.

نوسط بعضی دلائل ثابت گردیده که یونانیهای قدیم نیز از کاری کاتور بیخبر نبودند. تمایل مزاحی یونانیها از رسم های خنده آورو مضحکیکه در روی بعضی آثار عتیقه آنها از قبیل ظروف گلی نمودار است فهمیده می شود. نظر بقول یکی از متخصصین آثار عتیقه: جهانپله ری فرانسوی، یکی از اشخاص فاضل یونانیها که (پارسون) نام داشت؛ پرکاری کاتور بست ها شمرده می شود.

چنانچه لو قیانوس مولف مشهور یونان نیز از آن در یکی از حکایه های خود ذکر نموده و ارسطو فیلسوف مشهور بسبب آنکه خودش بر علیه مزاح بود آنرا تفتیح و تکدر بر کرده است. از تزئینات حیرت آور بکه در روی تعمیرات خرابه های (پومپئی و هرکولانوم) در نتیجه حفريات بمیدان آمده معلوم می شود که رومانیها کاری کاتور را بمعنی حقیقی آن تطبیق و تقدیر نموده اند و همچنین نظر به توصیف مورخ (پلینه) از بعضی رسامان مشهور رومانیها که در ترسیم رسمهای مزاحی مهارت تامه داشته اند و از روی بعضی اثرهای آنها که با انتقال یافته نیز مهارت شان ظاهر میگردد اما بررغم تمام دلائلیکه ذکر گردید، تمایل مزاحی چه در بین یونانیها و چه در بین رومانیها بسیار تر در لباس رسم نوی بلکه در قالب تحریر و ادبیات بنظر می خورد. که مدیهای ادیب یونان (ارستوفان) و هجویات شاعر مشهور روما (مارسیال) شاه اثرهای خیلی قیمت دار و بلندی است که در بین زمینه تحریر گردیده.

در قرون وسطی اگر چه اثرهای مزاحی، خیلی زیاد بمیدان آمده است مگر تفریق و تصنیف نمودن آنها بسیار مشکل است. در بین دور مزاح و آثار تعجب آور بسیار تر در لباس معماری و صنعت تزئین تطبیق شده است. صورتهای

مختلفیکه در طرز معماری گو تیک (۱) به تزئینات بناهای بزرگ و کلیساها و در تذهیب کتب انتخاب گردیده تطبیق می شد و رسمها نیکه در ناوه دانهای با مهابا و شروع حرفهای اول بعضی مباحث مثلنیکه در مجلات و کتابهای امروزه از قبیل مجله کابل و غیره مطبوعات دیده می شود - وجود داشته هر کدام آنها غیر از یک یک کاری کا تور تقیس چیزی دیگر نمیشد. این کاری کا تورها بعضاً خیلی ظریف و صراحتاً خنده آور و بعضاً عادی و هیبت ناک ترسیم میگردید.

موضوع مهمیکه در کاری کا تور گو تیک بکار میرفت «ابلیس» و «مرد» بود این دو چیز را بصورتها و وضعیتهای مختلفه خنده آور و مزاحی ترسیم می نمودند. مع مافیه کسیکه در ترسیم مرده بصورت خیلی ظریفانه و خنده آور موفق گردید و رسم مشهور «رقص مرده» را بوجود آورده (هانس هولبه نین، ۱۴۹۸-۱۵۵۴) میباشد.

در آخر عصر پانزده و شروع عصر شانزده یعنی چند سال بعد از فتح استانبول بدست تورکها که ابتدای قرن جدید شمرده میشود در صنایع تقیسه از قبیل رسم (۱) یک نوع طرز معماری که او را اصول معماری اوژ یوال میگفتند یکی در اصول معماریهای خیلی ظریف و تقیس قرون وسطی میباشد معماران دوره رنسانس آنرا طرز معماری و زیبگوتها خیال کرد و بنظر حقارت دیده ترک نمودند. این طرز معماری که هیچ علاقه و مناسبت به گوتهای بار بار ندارد و مال آنها نیست بعد از دوره رنسانس بنام طرز معماری گو بتک نامیده شده و تا حال بهمان نام شهرت دارد.

معماری، هیکل تراشی، موسیقی و ادبیات ترقی بزرگی رونما گردید. اینک همین دوری که ذکای بشر دران شاهکارهای خیلی قیمتدار، قیاس و بلند صنعتی را بوجود آورد. (رونه سانس) گفته میشود. در همین دور رونه سانس است که کاری کاتور یعنی عصری خود بوجود آمده است. زیرا که دران دور برای تنقید حرکات و رفتار مردم بوسیله مانند کاری کاتور محتاج بوده اند. از طرف دیگر تکامل صنعت ترسیم و اختراع طباعت اسباب آنرا آماده ساخته و در انتشار آن فوق العاده خدمت کرده. قدیم ترین کاری کاتور دور رونه سانس که در ۱۴۹۹ ترسیم گردیده است. محاربه پادشاه فرانسه لوئی دوازدهم را با ایتالویان افاده میکند. ظهور مذهب پروتستان زیادتر در ترویج صنعت کاری کاتور افزوده است و کاری کاتورهائیکه دران وقت رایج به پاپ الکسندر ششم ولوتر ترسیم گردید بعد ها برای کاری کاتور هائیکه باینطرز می خواستند ترسیم نمایند نمونه اتخاذ شده است.

اگر چه در فرانسه کاری کاتور بوسیله لوقاس کراناه که یکی از دوستان ولوتر بود رواج یافت مگر در ظرف مدت کم هالیندها درین صنعت امتیاز پیدا کردند و رسم های مزاحی آنها که بموقفیت فوق العاده ابتداع گردیده بود در ظرف یک عصر کامل بهر طرف اروپا انتشار یافت.

رسال جامع علوم انسانی

(ژان جگوتس جالوت) (۱۵۹۳ - ۱۶۳۵) که یکی از بزرگترین استادان رسم مزاحی دوره رونه سانس بوده و حتی در بین تمام استادانیکه تا امروز درین صنعت تمیز پیدا کرده اند رتبه بلندی را حائز است و واضع کاری کاتور عصری شمرده میشود چنانچه رسمهای او که بنام «فایرپس» و «اضطر ابان»

اطاق رسم مکتب حییه - متعلق شماره دوم سال ۶ - آینه

شهرستان کازرون
مدرسه کمالی

1300

پروہش گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

حرب شهرت دار دو مزاح خیلی با نزاکت و بلند را افاده میکند شاهد این ادعاست .
یکی از قدیمترین کاری کا تورهای انگلیز که (۱۲۷۷) ساخته شده ، بجهت ابلیس ،
را تصور میکنند رسمی است که در کنار یک ورق از دفتر قید جنگلات ایالت اسکس
موجود است .

در عصر شانزدهم کاری کا تور تقریباً هیچ طرف توجه قرار نگرفته و بسیار
بی اهمیت گذاشته شده ، اثرها نیکه را جمع باین عصر بود ، و بعد آن آمد ، تنها یک
دو اثر میباشد و بس اما با لمقابل آن اختلافی که سبب انتشار مذهب پر و تستان
در العان گردید سراز نو در انکشاف مزاح و کاری کا تور خدمت مهمی کرده عامل
پیشرفت آن بحساب میرود .

در روزهای بازی مشهور که ما آنرا (قطعه بازی) میگوئیم کاری کا تورهای
بعض اشخاص مشهور آنوقت که در نزد ما بنام ، شاد ، غلام ، ماتکه ، شناخته میشود دینز
در همین دور ساخته شده است و اغلباً گمان میرود که آنها را هالیند یها تر سیم نموده اند .
چون در انگلستان مزاح اکثر آدر لباس تحریر و ادبیات تطبیق میگردد و
در فرانسه بسبب آنکه شاپور شدید وجود داشت و از انتشار این قبیل اثرها مانع
می نمود طبیعی است که احتیاجات و تمایل مزاحی آور و پاراکاملاً درین
دوره آثار بیخ طور بکه در بالا گفته شد هالیند یها به تنهایی خود تامین مینمودند
زیرا که آنها از حریت کامله بهره ور بوده رسامان ماهری داشتند یکی
از صنعت کاران هالیندی که درین دور موفقیت فوق العاده نشان داده (روماتین
دهو که ۱۶۳۸ - ۱۷۲۰) شاگرد جالوتن است کاری کا تورهای موثر این

رسم ز برد ست در مجادله گلبوم بمقابل پادشاه فرانسه اوئی چهاردهم کار سلاح خبلی با اقتدار یرا ایفا نموده است .

عصر هژده را اگر دوره اوج و اعتلای کاری کاتور بنا میم سزا است . درین دور خواہ در ادبیات و خواہ در رسم نکتہ مز و ظرافت کہ از مزیت های کاری کاتور بشمار میروند تا یکدرجہ مهمی ترقی کرده است . سولفیت کہ مبدع (سیاحت نامه گو لیور) و لبام هوگارت کہ بوسیله کاری کاتور های سیاسی خود خبلی شهرت دارد و یون پوری (۱۷۵۰ - ۱۸۱۱) ژامس گلر ای (۱۷۵۷ - ۱۸۱۵) و تہو ماس ردلاندر سون (۱۷۵۶ - ۱۸۲۰) در انگلستان (گواد پی بوئتارد) و لیوتارد در فرانسه و اندر کورت و واندر بانک در ہالینڈ از استادان مشہور آثار مزاجی این عصر شناخته میشوند .

عصر هژده در آلمان کاری کاتور دیده نمیشود . در اسپانیا جروانتس کہ از بزرگترین بحرین مزاج بودہ مولف اثر مشہور (دونکی شوت) میباشد . شخصی است کہ دران دور بہ تنہائی یگانہ وسیلہ شهرت وطن خود گردیده است .

اگر در عصر هژده خصوصیت های مزاج را در جویا شویم . مهمترین اوصافیکہ بنظر ما میخورد عبارت از چیز های ذیل خواهد بود : شدت وضاحت ، تمسخر و قصد در افادہ . اگرچہ این اوصاف ظاہراً با زحمات آہائیکہ در ترویج نزاکت و اخلاق خوب و تاسیس آداب معاشرت عمومی میکوشیدند مخالفت دارد مگر چون تاثیراتیکہ کاری کاتور و مزاج را بر افکار و آداب عمومی دقت نمائیم معلوم خواهد گردید کہ بہ تمایلات اخلاقی و نزاکت آداب معاشرت آن عصر هیچ ضرر نرساندہ بلکہ بالعکس بان کمک و معاونت نموده است .

در ۱۸۱۵ بسبب ادباز و فلاکتیکه ناپلیون اعظم را استقبال نمود احتراصات سیاسی يك اندازه خاموش گردیده بعد ازین موضوعات کاری کاتور را بسیار تر صفحات حیات اجتماعی بوجود آورده است. در میان کاری کاتور است های این عصر آنهاییکه بدرجه اول ممتاز گردیده اند (ژون دوپله) انگلیز (۱۷۹۸ - ۱۸۶۸) و (هانی مونیر ۱۸۰۵ - ۱۸۷۲) فرانسوی است و همچنین (نیجولاستواوسسانیت چهارلت) درین عصر در ترسیم خصوصیات و تیپ عسکری و اجتماعی شهرت خوبی کمائی کرده است.

تا این زمان اگر کدام مناسبت و اتحادی در بین کاری کاتور و اخبار هم دیده شده باشد تا مدت طولانی و درازی دوام نکرده است. رسامیکه دفعه اول در نشر اخبار مزاحی موفق گردیده است (جهارلس پهبلی پون) فرانسوی است. اخبار (لاجاری جاتوره) که پهبلی پون در ۱۸۳۱ تاسیس کرد بعد از مدت کمی در ۱۸۳۵ تعطیل گردید اما تا زمانیکه در انتشار خود دوام داشت خیلی با موفقیت و وظیفه خود را انجام می داد بعد از آن جایش را جریده مشهور (جهارلوانی) اشغال کرد. کسانیکه درین جریده معاونت نموده اند و در رسته کاری کاتور است های ماهر شهرت حاصل کرده اند استادان معروفی ارقیبیل (مونوره دائومیر) و (پاولچه والیر) که بنام (گوارانی) شهرت دار میباشند. مجموعه مزاحی که در سته ۱۸۴۰ بنام (پونچ) در لندن شروع با انتشار نموده است و تا امروز دوام دارد اثر های کاری کاتور است مشهوری مثل (ژون لیج، ۱۸۱۷ - ۱۸۶۴) و (ریچارد دوپله، ۱۸۲۴ - ۱۸۸۳) را بمنوع انتشار گذاشته سبب نام آوری آنها گردیده.

در زمانه های اخیر چون از يك طرف اهمیت تربیوی مزاح خوبتر معلوم گردیده.

و کاری کاتور در میان صنایع نفیسه موقع مناسبی را اشغال نمود و از طرف دیگر رغبت و شوق انسانها نیز بسوی آن زیاد گردید . ازین رو کاری کاتور است های بسیار بمیدان آمده است .

کسانیکه زیاده تر درین راه کسب شهرت اند عبارت اند از :

(سام پور نه) ، (فور نیس) (زاد) و (سیرگولد) در انگلستان .

(آبدره جبل) ، (آجه) ؛ (هن ری اوت) ، (نادار) و (سم) در فرانسه .

(نه اودور هئینه) ، (تهنوی) ، (اوگ) ، (اون رکنی اوج) در آلمان .

